

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie
Kolegium Mediów i Komunikacji Społecznej

Rozprawa doktorska

**Podmiotowość komunikacyjna i funkcjonowanie Rady Dialogu Społecznego
w zmediatyzowanej sferze publicznej w latach 2015–2019**

Konrad Ciesiołkiewicz

Promotor:
dr hab. Dariusz Tworzydło, prof. UW

Rzeszów 2021

Streszczenie

Rozprawa doktorska podejmuje problematykę podmiotowości komunikacyjnej i funkcjonowania Rady Dialogu Społecznego (RDS) w Polsce w latach 2015–2019 w zmediatyzowanej sferze publicznej. Jej celem jest określenie roli i znaczenia kluczowej instytucji dialogu społecznego w demokracji medialnej. Dynamika zmian społecznych i politycznych związanych z rozwojem technologii informacyjnych stwarza potrzebę redefinicji funkcji komunikacji publicznej, kształtowanej przede wszystkim przez jej medialnie zapośredniczone formy. Kluczowym czynnikiem determinującym działanie demokratycznych instytucji publicznych, w tym instytucjonalnego dialogu społecznego, jest znaczące poszerzenie granic sfery publicznej oraz ciągły przyrost liczby aktorów życia publicznego reprezentujących zróżnicowane grupy interesów, w tym między innymi: ruchów społecznych i organizacji pracowniczych, konsumenckich, samorządowych, rolniczych oraz przedsiębiorców. Odnotowuje się również wzrost komunikacyjnej roli think tanków. Powstają ponadto nowe sojusze i koalicje organizacji społecznych i gospodarczych przybierających nierzadko hybrydowe formy działania bazujące na poza-instytucjonalnej logice ruchów społecznych przy jednoczesnym zakorzenieniu w organizacjach formalnych. Tematem podjętym w pracy jest wymuszane przez procesy mediatyzacji tworzenie przez organizację szerokiej palety mediów własnych w celu skutecznej partycypacji w sferze publicznej. Przejawem dyskursu wokół rosnącej liczby interesariuszy jest pojawiający się coraz częściej postulat poszerzenia granic korporacyjnie rozumianego dialogu społecznego o tzw. dialog obywatelski.

Gruntowne przemiany społeczno-ekonomiczne skutkują wzrostem konfliktów społecznych i politycznych, szczególnie widocznych w obszarze relacji pracowniczych. Unikalnym podmiotem powołanym do łagodzenia napięć, odpowiedzialnym za tworzenie warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego, jest właśnie RDS. Do jej zadań należy między innymi: dbanie o pokój społeczny, realizację zasady partycypacji i solidarności w relacjach pracowniczych oraz poprawa polityk publicznych państwa. Aby skuteczne wykonywanie ustawowych zadań Rady było możliwe, należy uwzględnić silnie zmediatyzowane otoczenie. Z tego względu kluczowym zagadnieniem podjętym w dysertacji jest podmiotowość komunikacyjna RDS jako warunek konieczny uzyskiwania i podtrzymywania legitymizacji medialnej, czyli nowej formy uznania prawomocności instytucji. Główna hipoteza poddana w pracy weryfikacji brzmi: RDS charakteryzuje się niskim, niedostatecznym stopniem podmiotowości komunikacyjnej, uniemożliwiającym jej skuteczną realizację celów nadrzędnych.

Rozprawa bada także następujące aspekty funkcjonowania Rady: stopień jej inkluzywności związanej z gotowością włączania nowych partnerów do procesu decyzyjnego, zdolność do korzystania z posiadanej władzy komunikacyjnej w celu realizacji nadrzędnych celów definiowanych przez ustawę oraz Konstytucję RP, faktyczne miejsce i rolę pełnioną w systemie politycznym państwa oraz jej komunikacyjną integralność.

W dysertacji uwzględniono ideowe korzenie dialogu społecznego oraz jego filozoficzne, społeczne i psychologiczne uwarunkowania. Zamieszczono ponadto analizę kształtowania się instytucji odpowiedzialnych za dialog społeczny w Polsce od 1919 roku. Szczególną uwagę zwrócono na inspiracje zawarte w metodzie pracy i komunikowania się masowego ruchu społecznego NSZZ „Solidarność” w latach 1980–1989, a także ramy ustrojowe dla dialogu społecznego definiowane w latach 1989–2019.

Słowa kluczowe: Rada Dialogu Społecznego, dialog społeczny, mediatyzacja, podmiotowość komunikacyjna, dialog obywatelski, komunikacja publiczna.

*The Social Dialogue Council's communication subjectivity
and functioning in the mediatised public sphere, 2015–2019*

Summary

This doctoral dissertation addresses the question of the Social Dialogue Council's communication subjectivity (Rada Dialogu Społecznego, or RDS) and how the RDS operated in Poland in 2015–2019 in the mediatised public sphere. The work aims to describe the role and place fulfilled by this key institution of social dialogue in our media-driven democracy. The dynamics of social and political changes connected with the development of information technologies creates the need to redefine the function of public communication, which is shaped primarily by its media-intermediated forms. A key factor determining the functioning of democratic public institutions, including institutional social dialogue, is the significant expansion of the boundaries of the public sphere and continual growth in the number of new actors in public life representing diverse interest groups, including social movements and labour, consumer, local-government, agricultural and business organisations. The growth in think tanks' communication role is also noted. New alliances and coalitions of social and economic organisations are emerging, not infrequently taking on hybrid forms of operation based on the non-institutional logic of social movements, while simultaneously being rooted in formal organisations. Another subject addressed in the work is the way mediatisation processes force an organisation to create a broad palette of its own media if it is to participate effectively in the public sphere. One manifestation of the discourse concerning the growing number of stakeholders is the increasingly frequent broadening of the boundaries of corporately-understood social dialogue to include so-called civic dialogue.

Fundamental social-economic changes are also causing growth in social and political conflicts, which is particularly visible in the sphere of labour relations. The RDS is a unique entity created precisely to reduce tensions, responsible for creating the conditions for social-economic development. Its tasks include preserving social harmony, implementing the principles of participation and solidarity in labour relations, and improving public policy.

For the Council to perform these tasks in light of the strongly mediatised environment, one key issue, which the dissertation addresses, is how the RDS's subjectivity as a communicator is a necessary condition for achieving and maintaining a new form of recognition of an institution's legitimacy: media legitimisation. The main hypothesis verified in the work is: The RDS is characterised by a low, insufficient rate of communication subjectivity, making it impossible for the Council to achieve its overarching goals. The dissertation also researches the following aspects of the Council's functioning: the degree of its inclusiveness related to readiness to include new partners in the decision-making process; its ability to use its communications authority for the purpose of achieving its overarching goals defined by statute and by the Polish Constitution; its actual place and role fulfilled in the state's policy system; and an assessment of the integrity and coherence of its communications.

The dissertation takes into account the ideological roots of social dialogue and its philosophical, social and psychological conditions. It contains an analysis of how the institutions responsible for social dialogue have developed in Poland since 1919. It draws particular attention to the inspirations contained in the operating and communications methods of the Solidarity mass social movement in 1980–1989, as well as the systemic framework for social dialogue defined in 1989–2019.

Keywords: *Rada Dialogu Społecznego, Social Dialogue Council, social dialogue, mediatisation, communication subjectivity, civic dialogue, public communication.*